

TELEGRATUL ROMANU

Nr 87. ANUL XIV.

Telegraful este de două ori pe săptămâna : joia și Duminică. — Prenumeratul se face în Sabiu la expediția foiește pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expediție. Pretul prenumeratului pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. și pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

tru provinciale din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru principale și teritori străine pe anu 12 pe 1/2 anu, 6 fl. v. a.

Sabiu, in 3|15 Novembre 1866.

Inseratul se platește pentru între 6 și 7. cr. și lulu cu litere mici, pentru a doua 6 și 1/2 cr. și pentru a treia repetare cu 3 1/2 cr. v. a.

Depesă telegrafică

din Brasovu din 12 Noemvre cal. nou la 4 ore și 10 minute după amediu către Redactiunea „Telegrafului Romanu“ în limbă română :

„Plenipotinti'a imputernicita de unii Brasoveni pentru Baritiu și Ratiu adă inapoindu-se s'a ruptu.“

16

Sabiu 1 Novembre.

Inainte de tōte constatāmu cu bucuria, ca acēsta depesă telegrafică e cea dintāiu, ce o amu primitu in limb'a nōstra română. Totu deodata insa constatāmu și durerea nōstra pentru cuprinsul acestei depesie telegrafice, care documentează cararea cea gresită, ce si-o alesera unii spre conducerea causei natiunali. Depesi'a acēst'a telegrafică nu ne mai ierăta a nu aduce la sciunt'a cetitorilor nostri, ca unii corespondinti ai Gazetei Transilvaniei au inceputu a improscă de unu tempu incōce pre Archierei și pre alti barbati onesti și meritati ai natiunei cu felurite bârfele și intre alte a innegri pre Archierei, că și cum acest'a s'aru fi retrasu dela conducerea causei natiunali; nu ne mai ierăta a tacé despre impregiurarea, cum s'a constituitu in Blasius unu comitetu de inteligiuntia natiunala română, sub presiedinti'a Canoniciului Ioann Fekete și actuarilu ei Dr. Bobu, care au emisă către Protopopii provocari spre subscrīerea unei plenipotintie pre numele celor doi domni numiți in susu atins'a depesă telegrafică și spre adunarea de bani pentru acoperirea speselor acelora, sub cuventu ca natiunea (?) ii alese siesi de deputati; cum colportatorii acestei plenipotintie se iacumetara a se provocă la Archierei, ca cum acestu lucru se aru face cu scirea și inviorea loru, numai că sa capete mai multe subscrīeri, cum tōte aceste se facura și se colportara intru ascunsu; cum in 2 Octomvre cal. nou acei doi deputati au fostu la Sabiu și au petrecutu aici mai multe dile, dara nu au datu fatia cu Archiereul nostru, ci numai ocazionalmente s'au întâlnit cu unii și altii din barbatii nostri, dar nici acestor'a nu li descoperira intențiunile umblărei loru pre la Sabiu; cum apoi acești deputati s'au rugatu de inaltulu Guvernului alu tieri pentru esoperarea unei audintie la Majestate, dar nu au capatat'o; cum in fine Guvernul tieri au venit in urm'a acelui comitetu alu Canoniciului Fekete și au luat mesuri pentru incetarea lui, că a unei corporatiuni ce involva delictul turburărei păcei și ordinei publice.

In fati'a unor impregiurări asiā de grave și seriose trebuie cu multiamire sa laudāmu tactul celu finu politicii alu frăsiloru nostri Brasoveni, carii, intielegendu și convingendu-se, ca subscrīerea plenipotintiei cestiuante nu se intempla cu scirea și inviorea Archiepiscopului loru, că a unui din cei doi presiedinti ai Congreselor natiunali, precum și convingendu-se ei pre deplinu, că asertulu lui Baritiu, despre Esc. Sea P. Metropolitul nostru, că și cum acest'a aru fi avutu cu o persoană inalta de natiunitatea nōstra, la Belgradu, cu prilegiul adunării anualei a Asociației literarie române, o certă pâna la cutite, — este o minciuna și scoritura obrasnica, — și au retrasu subscrīerile și plenipotintia o au nimicitu.

Eata asiā dara unde au adusă Gazeța și omenii ei caușa cea sănătă și pâna acum cu atât'a pietate purtată a multu cercatei nōstre natiuni !

Din tōte căte scimă despre afacerea acelei plenipotintie nu putemu alta decătu sa constatāmu acelu adeveru, ca și Gazeța și partisani ei se potu convinge, ca nu facu ei natiunea română din Ardélu, ci numai o fractiune neinsemnată, carea lucra pre ascunsu, gonindu numai interese particulari.

Natiunea nōstra română se tine strinsu de conclusele congreselor ei natiunali; ea a primitu cu cea mai mare multiamire actiunea deputatilor și regalistilor români dela diet'a din Clusiu, pentru că acēst'a au desvoltat pre terenul legalu o activitate respectabilă; ea nu cunoște și nu primește in sinulu seu lucruri ascunse, pentru că caușa ei este dreptă că lumin'a, pentru ea voiesce sa ieșe din intunecul, in care o au condamnatu tempii cei vitregi.

Aceste amu aflatu de necesariu a le aminti pre basea faptelelor complinute, și déca nu amu vorbitu mai de multu asupr'a lucrului acestui'a, caușa a fostu, ca nu amu socotit de oportunu să de consultu, a descoperi asemenea retaciri in publicu. De altmintrea noi suntemu gata a informa pre cetitorii nostri și mai departe despre fapt'a acest'a odiosa a unor barbati ai Gazetei, ba suntemu in stare a radică manusia ori de cate-ori ni s'aru aruncă in privint'a objectului cestiuantu.

Sabiu 2 Novembre.

Inca in nr. 80 alu Gazetei ceterămu o provocare de totu gravă la serbarea de 26 Oct. (dupa cal. nostru 14 Oct). Anatem'a era indreptata asupr'a aceloru ce nu mai prin o schima (gestu) aru indrasni, nu mai multu, decătu a desfatu dela atare festivitate.

Tinerea de serbatori, mai alesu candu lucrul cāmpului nu mai periclită economie nimeni și mai alesu candu și fără de aceea e și de serbatore, credeam, ca nu va face de lipsa, că sa ne dāmu și noi opiniunea in privint'a acēst'a. Afara de aceea cugetāmu sa nu preocupāmu opiniunea publică și sa nu ni se dăca, ca facem opusetiune d. redactoru alu Gazetei, și asiā sa ne ajunga și pre noi fulgerulu notei in fidele iatatis aruncat, cu invinuirea ca stricāmu gustulu omeniloru. Acum insa dupa ce vedem, ca in cele mai multe părți nu s'au făcutu nici o manifestare afara de serbarea Stei Paraschive, și ca in „Concordia“ se radica voci in contr'a acesei procederi, putem liberi sa ne descoperim și noi parerea in privint'a acēst'a.

Ori și ce lucru pre lume déca e sa trăea in proprietatea mai multora trebuie sa se faca cu consumtimentul acelora ce au sa-lu faca. Séu mai apriatu, déca e sa se faca o manifestație ori déca voiti demonstrație apoi aceea sa fia cu intielegerea tuturor romanilor, pentru că sa impuna, dara nu sa se faca din unu lucru solenu unu scandalu său mai pre putinu o copilaria.

Déca este oportunu și déca este chiaru de lipsa că sa se fia facutu asiā ce-va nici ca mai stāmu acum de vorba, ei in privint'a acēst'a aprobatu și noi din partene ceea ce dicu ei cinci insi din Turda in Nrul 86 alu „Concordie“ in articululu intitulat **Bucuria de frica**, unde se dice :

„Pentru ce fia silita natiunea a serbă diu'a de 26 Octobre ? Pentru la 15 ani, dupace s'a prochiamatu ea pre sinesi in Blasius de natiune politica și adeca dupa nenumerate incercări deserte s'a inarticulat abié ?“

Nu e destulu nici atât'a, ci se mai provoca cu acea ocasiune natiunea la o nouă contribuție pentru Academia română de drepturi.

Sa nu credea cine-va, ca noi amu si incontr'a institutelor mari și mici române. Dara trebuie candu emite cine-va o ideia in publicu sa cugete și la urmările ce sa le aiba ide'a sea, pentru că sa ne mandrimu și noi cu ce-va, ci de necessitate imperiosa pentru latirea culturii, pentru inlesnirea fia-cârui locuitoru alu patriei, in ori ce felu de comunicatiune, fia aceea pe cāmpulu scientiei pe alu trebuintiei de tōte dilele său ori care altulu.

Două intrebări ni se ivescă aici și adeca : déca e lips'a nōstra cea mai neaperata, că noi sa ne desertāmu pungile cele să de altmintrea stórse, in direcția unei Academii, candu noi ducem o mīia și o suta de lipse de alte lucruri; și déca ore este dreptu ca noi cari purtāmu egalminte cu ceilalți concetațieni ai nostri sarcini : cei'a sa se bucură de dōu e academii respective și e i, dōue cu limba magiara și un'a cu cea nemțescă și noi de nice u-n'a cu limba nōstra, din spesele statului ?

Eata dara, nu e o neconsecinția a provocă la serbatori pentru o acquisiție, pre carea singura acēst'a impregiurare o lovescă asiā de amaru in fatia ?

I.B.H.

Evenimente politice.

S a b i i u in 2 Novembre.

Majestatea Sea Imperatul sosi din caletori'a intreprinsa spre a se informa deadreptulu de plagile ce le-a insisit resbelulu din vîr'a trecuta tierilor de corona Boem'a si Moravi'a — la 9 Noem. n. 6^{3/4} ore sér'a in resiedinti'a si capital'a imperiului Vien'a.

La curtea drumului de feru de medianopte L'a intempiatu membrii casei imperatesei, corpulu diplomaticu, domnii ministri Beust, John, Wüllerstorff, dlu cancelariu aulicu de Majláth si actualele conducatoriu alu ministeriului de finantie de Beke, membrii camerei de comerciu, consiliulu municipalu si alte notabilitati cu primariulu Dr. Zelinka in frunte. La scoborirea Majestaticei Sele din wagonu rost'i primariulu unu cuventu de binevenire, la care Majestatea Sea respuse cu urmatorele pregratioste cuvinte:

„Ti multiamescu primariule pentru alipirea ceea-ce Mi o ai esprimitu in numele credinciosei cetati Vien'a.

Eu amu cercetatu tierile cele cercate de resbelu, pâna la marginile estreme, si amu aflatu multa lipsa si miseria, — insa in toate pările dovedi de credintia tare si alipire neclatita catra Imperatu si imperiu.

Pre langa simtiemintele cele credinciose ale cetaticei Mele parintesci, sperediu, ca cu ajutoriulu lui Ddieu, cu perseverantia si buna intielegere vomu merge catra una venitoriu mai bunu.“

Dupa acesta bineventata pre M. S. si presiedintele camerei comerciale, iera Maj. S. se adresă in parte cu vre-o cateva cuvinte la cei ce-lu intempiara. Majestatea Sea se duse dela curtea drumului de feru directe la Schönbrun. Stradele prin care trecu erau iluminate splendidu si pline de o multime de omeni, care salutau pre Maj. Sea cu vivantele cele mai entuziastice. —

Diuariele aducu in tempulu din urma două alocutiuni papale mai noue dupa intilesulu loru. In cea din tâiua carea privesce la Itali'a se numera mai intai atacurile cele indreptate din partea Italiei in contr'a bisericci, si se declara decretele respective ale regimului italianu de vane si invalide. Alocutiunea intonéza ca Pap'a nu voiesce sa renuntie dela domni'a lumésca si ca lucrările Papei in privint'a acesta nu depindu dela voia seu indemnarea vre-unui domnitoriu seu vre unei puteri mirenesci, drepturile domnirei acestei lumesci trebuescu sustinute si tierile rapite, dela S. scaunu recente. Cu Itali'a cea contraria bisericiei nu se poate face impaciuvire, de-si biseric'a este gata, a da iertare celor ce se voru reintorce. In privint'a pericoleloru ce amenintia biseric'a, Pap'a dice ca este determinat, a apera fara temere lucrulu ce i s'au incredintat dela Domnulu, chiaru si cu sacrificarea vietiei.

Alocutiunea a d'ou'a cu privire la Russi'a, enumera pasii, cari iau facutu Russi'a in contr'a catolicismului; condamna orice rebeliune si admonieza pre preoti, ca sa asculte in toate lucrările, cari nu contradic perceptelor d'iesc si bisericiei sele, de puterile mai inalte. Prelanga protestu contr'a vatamarei drepturilor bisericiei, facute din partea Russiei si esprime in fine speranta, ca imperatorul Russiei va da celor de confesionea catolica in imperiului seu celu largu pace si essercitiu liberu alu religiunei loru.

— Alocutiunile papale a atrasu tare atentiu generale a supr'a Romei. „Itali'a“ dice, ca esista trei sisteme pentru deslegarea cestiunii romane: cea ispanica, frana si italiana. Cea ispanica, carea are de urdioriu pre parintele Caret si pre sorora Patrocinia si de aoperatori pre lesuiti, s'aru estinde simplu la unu „non possumus.“ Sistem'a frana aru ave unu caracteru intrenitoriu ca tote ideile napoleonice, si-aru intentiună sustinerea independentiei Romei si impacarea cu Itali'a. Sistem'a italiana aru ave sa aduca la indeplinire conventiunea din Septembre, deoarece Itali'a tote celealte le astepata dela tempu si dela evenimente. Intr'o corespuudintia Triest. Ztg. din Florentia ni se spune:

Regimulu va respunde la allocutiunea papala prin unu memorandum; pap'a aru si determinat a pleca din Rom'a la Cadix inca inainte de a se departa francesii de totu din Rom'a. Pentru ocuparea Romei de catra trupele italiane, dupa plecarea francesiloru, s'aru si facutu dejà pregatiri. — Regimulu afirma, ca partita republicana aru intentiună unu atacu nou asupr'a teritoriului romanu. Mazzini dispune in momentulu acesta preste sume de bani inseminate, mai multi partisanti de ai lui plini de influentia s'au apropiat de fruntari'a papala si unu numeru mare de garibaldiani s'au facutu dintrodata neveduti — asiā incatu se vede rectificata temerea, ca catu de curendu vine lucrulu la o eruptiune.

Din Romania aflamu dupa „Monitorulu“ urmatorele:

Dlu Br. Offenberg, agentu diplomaticu si consulul generalu alu M. S. Imperatul Russiei, a fostu la palatu in plina uniforma, intovarastu de primulu seu secretaru, II. Vogt, de dragomanulu consulatului D. Iacobson si de D. Dabijia, impiegatu alu ministerului de interne din Petersburg, aflatu in missie la consulul din Bucuresci, si a felicitat pe M. S. Domnitorulu Romanilor pentru suirea Sea pe tronu.

Trasurile fundamentali ale reformei armatei din Austria.

(Continuare si capet.)

Principiulu controlorul de prisosu si sumptuose va trebuilu sa ceda in administratiunea militara unei administrari basate pre incredere, si prin acesta pedepsitore de ori ce abusu; pregatirile spre scopulu acesta s'a facutu inca de multu, sistem'a de computare este dejà sanctiunata de Maj. Sea in liniele ei fundamentali si ea va aduce cu sine o micsiorare esentiale a personalului.

Normele taxelor si ale administratiunei au lipsa de o simplificatiune si chiarificatiune, ca sa fia verci cunoscute, si sa se delatureze neindreptatirile, cari vatema in modu simtoriu asiā adeseori interesele singuraticilor individi, si aducu dauna vistieriei statului.

Si determinatiunea de activitatea cercului administrativu alu comandelor de divisiune tintesce intr'acolo, ca din caus'a decentralisarei sa se observe, catu se poate de curendu, acuratet'a in computaritu.

Daca suntu folositore reformele aceste armatei pentru pregatirea de resbelu in privint'a materiala, apoi trebuie sa remana grija autoritatilor militari supreme in mesura cu multu mai mare indreptata spre interesele spirituali ale armatei, caci mintea este armata cea mai activa a omului; pre acesta este basata sciintia atatul in armata, catu ori si unde.

Datorint'a generala de a milita va produce pentru servitiulu de arme elemente culte seu cela putinu capaci de cultivare in mesura mai mare, va indreptá institutele militari de educatiune si scolele de compania (Compagnie-Schulen); tote aceste precum si introducerea scoleloru de oficeri la brigade si divisiuni, sa latiesca preste totu sciintia militara in armata, dupa cum cere tempulu presinte.

In multsprea inteligintie in armata va contribui multu la inaintarea invenitamentului poporului, caci acesta este chiamata a fi o scola a ordinei, a cumpatatiei, a ascultarei de lege, a alipirei cei mai adeverate catra monarchulu si in fine a cunoscintiei, acleia, ca gintecele cele diferite ale patriei nostre celei largi se tinu de olalta.

Prin esaminari stricte ale aspirantiloru la rangu de oficeru si oficeru de stabu se va pute castiga pre venitoriu o garantia buna despre capacitatea loru pentru postul aspirat; o lege noua de avansare cu respectu la etatea de servitiu, si la merite, sa deschida in mesura egala pentru toti, numai celui deplin aptu calea pentru unu cercu de activitate mai inaltu, ca sa fia conducerea armatei nostre virtuose in mani brave si de incredere.

Pentru stabulu generalu suntu incuviintiate prea gratiosu strafmari de organisare, cari au de scopu, a inainta intrebuintarea corpului acestui a prin o legatura mai strinsa intre elu si trupa.

In fine s'au luat in privire, si necesitatea unei reforme a legilatiunei penali militare, acomodate tempului, cu ingrijirea, ce se cuvine unui obiectu de o asiā mare importantia, si reorganisarea corespondintore a companiilor disciplinari, s'a adus in legatura cu reforma de mai susu.

Veri-care omu cu judecata trebuie sa veda, ca spre ducerea la indeplinire a unor reforme asiā esentiali se cere tempu, pacientia si constanta spre a pute invinge tote greutatile; cesta din urma nu va lipsi autoritatilor militari, insa cu tote acestea numai prin unu ajutoriu puternicu din partea tuturor organelor si autoritatilor competenti, numai prin conlucrarea adeverata si unanim a poporatiunei si a representantilor ei legitimi se va putea ajunge unu rezultat securu, carele sa corespunda situatiunei si prin acesta dorintelor tuturor patriotilor adeverati. —

Cu deosebire administratiunea financielle si contributorii nu se potu impartasi deodata de tote fruptele reformelor, cari dupa natura loru trebuie introduce seu puse in activitate numai cu incetul.

Asiā d. e. se va imputna forte tare statulu de oficeri alu armatei prin reformele organisatore; — insa vre-o 4000 oficeri de totu gradulu, cari acum suntu supranumerari, numai cu incetul se potu demite, lefile loru nu se potu pastra numai decat, de-si nisintia merge in acolo spre a aduce ore-si care usiurare vistieriei statului prin sistarea avancementului si prin ordinatuni speciali despre concediu si disponibilitate.

Asiā dara multe se potu incepe acum numai cu o voia loiala; insa cu atat'a mai mare si mai duratore trebuie sa fia influintia cea binefacatoare a unei constitutiuni militare, carea este acomodata puterilor si relatiunilor monarchiei; cu atat'a mai bunu successu vomu avea, candu vomu si siliti a resistat inimicului, fara de a periclitati proportionalmente asiā tare starea cea buna a poporului.

Parerea sub comitetului comisii unei dietale (unguresc) de LXVII. es misa incausa a faceriloru comuni,

(Urmare.)

10. Considerandu tote ce le diseram mai susu desclinitu in punctul alu 5., cugetam cumca pentru comunitatea afacerii de resbelu trebesc statorite urmatorele, ca si principie.

11. Sustinendu-se nevatemate drepturile constituționale de domitoriu ale Maj. Sele în sfârșit a afacerii de resbelu, tôte cîte se referesc la conducerea comună și organizarea internă a militiei întregi și asiă și a militie ungurescă, se recunoște cumca se tinu de dispusețiuni comune.

12. Dar intregirea periodică a armatei ungurescă și dreptulu de a votă recruti, statorirea condițiunilor votării și a temporii de servit, precum și dispusețiunile ce se referesc la asediarea militiei și la alimentarea ei, tiér'a și le rezervă sie-si pre basea legilor noastre de pâna acum, atâtă in sfârșit a legislația cătă si in cea de administratiune.

13. Tiér'a declară mai departe, cumca regulararea său straformarea sistemei de apărare cu privire la Ungaria se poate intempletă pururea numai cu convoarea legislației ungurescă.

14. Despre relațiunile, drepturile și detorintele civili ale singurătorilor membri din milă ungurescă, cari nu se referesc la serviciul militar, despre aceleia va dispune legislația ungurescă și respectivele guvernului unguresc.

15. Cheltuielile tôte ale afacerii de resbelu suntu comune astfelui cumca poporația in care Ungaria va contribui la aceste cheltuieli se va stabili cu contielegere comună, prin inviore reciproca după consultarea prealabile cercuscrise in punct. 20, 21, 22, 23 și 24.

16. In cheltuielile comune de resbelu nu se voru socotî și acele cheltuieli ce tierile Maj. Sele cari se tinu de confederatiunea nemîsescă suntu detore a le purtă că membrii ai confederatiunei.

17. Afacerea finanziaria dorimă a o consideră de afacere comună intr'atât' incătu voru fi comune acele cheltuieli, ce se voru face cu cause recunoscute mai susu de comune. Acăsta o explicăm astfelui, ca cheltuielile tôte ce se receru la numitele obiecte sa se otărăse in comunu, modulu ce se va aretă mai josu in paragrafii ce vorbesc de manipulație: dar despre aruncarea si incasarea sumei ce cade pre Ungaria din aceste cheltuieli după proporția prescrisa in punctele 20, 21, 22, 23 și 24, si despre respunderea acestei sume la locul respectivu, va dispune adunarea Ungariei si ministeriul ei respondientoriu, in modulu statoritu de punctele de mai la vale referitore la manipulație.

18. Ori ce alte cheltuieli de statu ale Ungariei le va otără diet'a pe cale constituționale la propunerea ministeriului unguresc; acele, precum si ori-ce alte dări ministeriului unguresc le incasă si manipulează, sub responsabilitatea propria cu eschiderea deplina a ori-ce influenția strina.

19. Dar ce se atinge de contribuționile indirekte: după ce in casulu deca amendouă părțile acum'a său in venitoriu aru astfelui cu scopu ca intre singurătoare tieriei sa nu se influențieze linie de vama său de oprire, s'ară puté intempletă! ca prin decisiunile unei părți sa se nimicăse venitele de feliu astăa ale celei-lalte părți: deci diet'a ungurescă e gata, că prin inviore comune ce se voru legă din candelu cu ceealalta parte, sa statorăsa astfelui de principie, cări sa previna acăsta casualitate.

20. Aceste suntu afacerile a căror'a comunitate in modulu pomenitul sa pote consideră de emanatu din sanctiunea pragmatică. Dece in privința acestor'a cu inviore ambelor părți se intempletă statorire: cu negoziare imprumutata trebuie stabilita dintru inceputu proporția, după care tierile coronei ungurescă voru purtă sarcinile si cheltuielile pentru afacerile recunoscute de comuni in urmarea sanctiunii pragmatică.

21. Acăsta negoziare si stabilire se poate intempletă astfelui, ca de o parte adunarea (representant'a) tierilor coronei ungurescă, de alta parte adunarea celor-a-lalte tieri ale Majestăției Sele, fia-care pentru partea sea se alege căte o delegație, cu încurgerea respectivelor ministerii respondintore, voru găsi proiectu basatul pre date detaiate pentru numit'a proporție.

22. Acestu proiectu, fia-care ministeriu lu va asterne la diet'a respectiva, unde va trebui a se desbate in modu ordinariu. Fia-care dieta, pre calea ministerielor respective; va împărăsi decisiunile sele celei-a-lalte diete, si convoiriile ce se voru intempletă intre amendouă părțile in modulu astăa se voru asterne Majestăției Sele spre sanctiunare.

23. Dece cele două delegații nu s'ară puté invoi asupr'a proiectului: parerea fia-cărei'a se asterne ambelor diete. Iara dece cele două diete nu s'ară puté invoi intre sine: atunci cau'a pre basea datelor asternute, o va decide Majestatea Sea.

24. Inviore ce va trebui sa se facă asupr'a proporției, se va esteinde pre unu tempu ofără, după a căruia decurgere va trebui sa se facă inviore nouă in același modu.

25. Ce se atinge de manipularea obiectelor cercuscrise mai susu observămu înainte de tôte, ca schimbarea modului ce a sustat mai înainte legalitate in astă privinția, intru inteleisu strinsu nu se deriva din obligaționalul otărătu in sanctiunea pragmatică, si schimbarea situatiunei, precum spusărămu in punctul 5, o face corespondintore. A declarat atâtă diet'a din 1861 cătă si acăsta de acum in mai multe adrese ale sele, ca voiesc a veni in coatingere cu celelalte tieri ale Majestăției Sele, că si cu popore constituționale, pre lângă pastrarea nedependintei ambelor părți. Deci candu noi facem proiectu in privința modului de coatingere, dorimă a avea in vedere atâtă declarările numite ale dietelor, cătă si pracs'a corespondintore.

26. Permiteu ca ori-care va fi otărărea dietei in privința afacerilor comuni si ale manipulării acestor'a: după parerea nostra, aceea nu pote pasi detotu in vietă, pâna ce tieriei nu se va restitu in faptă constituția ei intru intregitatea totă. Si acăsta e o condiție fundamentală a proiectului nostru.

27. Alta condiție fundamentală e că constituționalismul deplinu sa intre faptu in vietă si in celelalte tieri ale Majestăției Sele; pentru ca noi cu aceste tieri numai că si cu tieri constituționali putem pasi in coatingere in ori-care relație comună. Si Majestatea Sea insusi de aceea au dorit schimbarea modului de pâna acum de pertractare alu acestorui afaceri, pentru ca a indiestratu cu drepturi constituționale si celelalte iieri ale sele, si influența constituționale a acestor'a la manipularea afacerilor comuni, nu o pote delatura.

28. Deci, dece acușă constituția Ungariei va fi restituita deplinu si in faptu, si dece si celelalte tieri ale Maj. Sele inca voru avé in faptă constituție adeverată; si dece regimul respondintorius legiuitor si aici si acolo va fi primitu guvernarea: atunci, dar numai atunci afacerile aceleia, cari după convoire se voru consideră de comuni, so voru trată de comuni in urmatorulu modu.

29. Trebuie sa se înființeze unu ministeriu comună pentru acele obiecte, cari, intr'adeveru comuni nu se tinu nici de administratiunea separată a tierilor coronei ungurescă, nici de cea a celor-a-lalte tieri ale Maj. Sele. Ministeriul acesta, pre lângă trebile comuni nu pote purtă administra-

tiunea separată nici a unei'a nici a altei'a părți, nu poate influența asupr'a acelor'a. Fia-care membru alu acestui ministeriu va si respondintorius pentru tôte cîte se tinu de ramulu lui, totu asiă si ministeriul întregu va si respondintorius pentru astfelui de dispusețiuni oficiale, ce le-au statoritu lao-lata.

(Va urmă.)

Principalele române unite.

Principele Domnitoriu a aflatu de bine a emite in preser'a alegerilor urmatoreea inviatu cîtra ministrului seu presedinte:

Domnule presedinte i Dupa votulu constituționei adunărilor au terminat oper'a loru de reorganisare printre lege electorale care da națiunei mijlocele de a-si rostii dorintele si trebuintele sele. Consideru că o datoria de a veghiă cu stăruința că legea electorale sa fia executata cu cea mai mare sinceritate fără o umbra macaru de influență administrativă. Tôte opinioanele trebuie sa se manifeste cu francheză si lealitate, cum se cuvine unor omeni liberi, pentru că actele guvernului meu sa fia judecate de către adunări prin adeveratii reprezentantii ai tieriei. Sciu dle presedinte, ca aveți aceleasi principie că si mine, insa credu ca este bine, ca este indispensabile că națiunea sa cunoască într'acăsta privire simtiemintele cele mai intime si sa fia incredintata ca ascultu ca privescu si priveghiediu.

Poporul român trebuie totudină sa-si aduca aminte ca elu este liberu si prin urmare responsabile de actele si destinele sele. Guvernul meu va aplică legea in totă rigoreea ei in contra funcționarilor cari s'ară incercă a se amestecă in operatiuni electorale si a apesă consciintia cetățienilor.

Convinsu, dle presedinte, ca impartășiti aceste dispusețiuni cu toti membrii ministeriului, si ca doriti cu ardore progresul libertății si alu moralității publice că o condiție indispensabilă a desvoltării națiunilor, nu-mi ramâne decâtua a ve asigură de sentiente mele de înalta considerație.

„Carolu.“

Diuariele grecesci publica actulu de recunoștere M. Sele printiulu Domnitoriu alu României si alu dinastiei sale ereditarie de către curtea suzerana si puterile garante, precum si condițiile care constituie, după densele, acea recunoștere; noi nu garantăm autenticitatea acelui actu; lu reproducem astfelu precum lu gasim in diuariulu elenu *Tovoxia*. Reproducem asemenea, de pe diuariulu *Aquoria* si convorbirea urmata, precum se dice, intre M. Sea Carolu I. si patriarchul din Constantinopole.

Reproduse de pe diuariulu elenu „Turcia“:

„Nu ne ramane decâtua sa arelăm conditiunile de pe ea-re In. Pórtă a recunoscetu pe printiulu Carolu, deca informările noastre voru fi esacte:

Demnitatea si atributile de domnitoru se concede printiului Carolu si descendentalor sei in linia drăpa.

Principalele române potu sa marăsa ostirea loru pâna la 30 mii omeni; eara preste acestu numeru nu voru putea trece, fără o invoiela prealabilă cu inlt'a pórtă.

Pe lângă acestea, potu sa taie moneda propria, dar cu condiția că acăsta moneda sa părte marc'a tieriei otarita, daca insusi.

Tratatele dintre In. Pórtă si puteri voru fi, că si mai nainte, indatoritore pentru Principate pe cătu nu voru atinge drepturile loru.

Principalele potu sa facă invoieli de natură administrativă, cu puterile limitrofe nu potu insa sa inchee tractate si invoieli politice cu puterile. Asemenea se opresce printiulu Carolu de a crea vre-o decoratiune.

Printiulu Carolu sa indatorizea pentru elu si descendentalii lui sa respecte drepturile suverane ale In. Porti.

Tributul se va mară după o analogie ce se va face mai in urma intre guvernul imperial si printiulu Carolu.

Interesele supusilor Sultanului, stabiliti, seu sositi din nou in principate, se voru regulă printre deosebita intielegere intre In. Pórtă si printiulu Carolu.

Aceste condiții, scapa, dice gazet'a grecă, drepturile suverane ale Sultanului, si totu de odata stabilesc lamurita situatiunea principatelor.

Pe I. S. la primitu Patriarchulu cu totu Sinodulu, intrandu Domnitorulu Romaniei in salonu si pe candu toti era in picioare, D. Cleorulos a rostitu acăsta din partea Patriarchului.

Patriarchulu ecumenic si totu Sinodulu felicita din inima pe I. S. pentru fericit'a sosire, si se grabescu a exprimă sineor'a si matern'a binecuvintarea bisericăi către I. S., mai intâi ca Divin'a Provedintia, fără care nimicu nu se face, a insuflata la popululu piosu alu României sa-lu aléga de printiu avendu multe calități spre a domni, precum s'aude. Si alu doilea, fiinduca inaltulu guvernul imperial a recunoscetu si a intaritu alegerea acăsta alu treilea si celu mai de capetenia, I. S. dintaia-si data a arestatu sentiente pișe, si protectore către biserică locală, care este membru nobilu, si adeverata siica a bisericiei mame, subt asemenea augure credindu pre Sf. Sea cu Sinodulu impreuna că Dideulu Inaltu prin mâna Iu. Vostre va face pe poporul care va e incredintatu, fericit u si prosperu, binecuvintea din sufletu si cu ambe mâne pe popolu si pe Printiu, a căruia visit'a acăsta inveselesce pe biserică.

Cătra acesta Inaltimă Sea a respunsu:

Amu socotitu de datoria mea se viu si se supui respectulu

meu, și sa-mi facu inca rugaciune, în biserică, din care poporul român face parte.“

Dupa acésta Archimandritul Cleovulos a presentat pe fia-care din membrii S. Sinodu, aratandu numerulu și modulu constituirei lui.

Pe urma dupa cererea Iliei Sele au intrat în biserică, încunjurati de popor nenumerat, cu totu respectul, precedat de preoți și cantareti cantandu „Vrednieu esti“... și suindu-se la tronu pe lângă Patriarchu s'a cantat Polycronismulu (multi ani) pe urma la vocea Archimandritului Cleovulu, lumea a aclamat de trei ori pe Printiulu, Traiesca Inaltima Sea Printiulu Piosei Romanii Carol I.

Dupa acésta Printiulu sarutandu Evangeli'a, mân'a Patriarchului și Icón'a Stului George, patronul bisericei Patriarchiei a este acopaniat de marele Protosinghelu de marele Archidiaconu, și Archimandritul Cleovulos. Si pe candu parad'a esia dela patriachia, Printiulu Stirbéiu a disu lui Cleovulu ca Inaltima Sea viesce sa tramitia mâne o suma de bani spre a se impari seracilor.

Varietăți.

** (Numerarea pomilor.) Inaltulu Gubernu regescu alu Transilvaniei au ordinat in tempulu mai din urma prin deregatorile politice numerarea tuturor pomilor (nobili). Poporatiunea, intre care chiaru și cetățienii, caru aru trebuia sa sia petrunsi de insemnataa și necesitatea datelor statistice, se vede ca nu au cunoscutu intentiunea cea buna și îngrijirea autoritatilor mai inalte ale tierei, candu au vediutu ca acele se informează despre extinderea și starea cultivării pomilor, ci condusi de o idea falsa s'au temutu, ca enumerarea acésta a pomilor aru aduce cu sine introducerea unei contributiuni noue, pentru aceea apoi multi au negat posederea pomilor, caru erau sa se numere; și din acésta causa au esit unu rezultat falsu și totu operatulu este in desertu. Ba ce este mai multu spre scopulu acesta s'au spesatu o suma de bani fără folosu, carea negrescă trebuie sa iesa din spinarea poporului. Acésta și o aru fi pututu poporului crutiā, déca aru fi avutu incredere cătra inaltulu regimului alu tierei.

** In prinsoreea comitatensa din Clusiu s'au intemplatu in dilele trecente unu casu comicu: Unu israelit u arestatu eră sa se transportez la Gherl'a Deci intrandu temnicieriu cu doi ai-duci in launtru, israelitulu esti iute pre usia, și incuiu in urma-si și o luă la sanatos'a. Trecendu mai multa tempu pâna ce astara altii pre acesti trei in launtru și se chiarifica lucrulu, nus'au mai pututu dă de urm'a fugariului. Precum se vede elu au avutu planulu acesta mai demultu, și au asteptat numai ocazieea acésta, câci mai de multe-ori au sciatu sa se detraga transportării la Gherl'a dicendu ca este bolnavu.

** Nu de multu au fugit omoratorulu lui Dezsicovics, Cováts, cu doi soți din casarm'a din Clusiu, unde erau arestati; fiindu insa numai decât persecutati cu energia, cei din urma fura adusi iara-si la locul loru (afara de Cováts).

** (Invențiune însemnată.) Dlu Wilhelm Hochbach din Allgam in Vürtemberg i-a succesu a deslegă problem'a: „de a face sa arda cărbunii de pétra și altu materialu de arsu fără fum și fără fungingine“, și a intărî afirmatiunea, „ca fumulu și funginginea se nasce numai pe cale artificiosa, candu este arderea in contr'a naturei.“ (Ni se pare densulu aprinde focul de deasupr'a și arderea merge in josu). Invențiunea s'au probat pâna acum numai in cuptore, insa și aicea arata succesu suprindatoriu. Cu jumetate din materialulu de arsu producă cuptorele lui Hochbach totu aceeasi caldura, precum suntu in stare a ni o dă cuptorele cele mai bune de cărbuni de pétra; pre lângă aceea producă o temperatură egala in toate părțile din spatiulu incalditu; iara cărbunii ardu fără fum, fără faningine și fără mirosu. Invențiunea acesta sa recomanda din partea mai multoru societăți, caru au esperimentat insusirile ei cele bune, atât in privint'a economiei și a sanităției, cătu și pentru orice felu de incaldire in etablisamentele industriale.

** Candidatii colegiului III din Bucuresci s'a modisicatu la votare, de cătra DD. Professori, in modulu urmatoriu:

List'a candidatilor de deputati ai Colegiului III. din Bucuresci, votati și admisi in adunarea Dloru Professori de Dumineca sér'a, 23 Octombrie 1866.

1) Ioann Heliade Radulescu, 2) Cesaru Bolliacu, 2) Colonelu M. Cogalniceanu, 5) I. C. Maximu (Professore), 5) Parascheva Athanasiu (neguiaț.), 6) Dobre Nicolae (meseriasiu), fostu mai mar-Basiu.

Acesti suntu și candidatii centrului, adeca ai acelora ce nu suntu albi nici rosii, ci numai cetățieni pacinici, liberali, declarati contr'a drepturilor Jidilor in România, sprijinindu drepturile tieri, invetiatur'a, comerciul naționalu, industria naționala și in-tarirea statului român.

Eata titlurile candidatilor colegiului III. din Capitala, votati de DD. professoari:

Ioann Eliade Radulescu, parintele literaturei române, celu mai mare scriitoru român și celu mai vechiu profesor.

Cesaru Bolliacu, celu care a luptat mai multu pentru toate drepturile și interesele patriei, cum și contra streinismului care bantue tîră.

Michailu Cogalniceanu, locuitoru din Iasi, vechiu istoricu și unionistu care a sprijinitu scolele și egalitatea de drepturi, care a facutu fabrici in România și a fostu ministru la improprietararea satenilor.

I. C. Maximu, profesorul vechiu și conștiintiosu care sustine cu lectiile sale, gr. a. t. s., institutul macedono-român.

Paraschiva Athanasiu, comerciantu român onorabile și cu creditu in piatia.

Dobre Nicolae, meseriasiu, fostu mai mar-Basiu, repr. alu industriei, „Reform'a.“

Nr. 41—2

Concursu.

Pentru intregirea statuielor vacante de Invatatoriu din Comunitățile gr. res. Luncaniu, și Petros'a, ce suntu ingremiate inelitului Comitatului Carasiu și Protopresiteratului greco-oriental român alu Fagetului se scrie prin acésta Concursu.

Cu acesto statiuni suntu impreunate urmatorele emolumente,

I. Luncaniu.

a) in bani gata: lefa anuale de 28 fl. v. a.
b) in naturale: $6\frac{2}{3}$ metie de grâu, $13\frac{1}{3}$ metie de cucuruzu, $33\frac{1}{3}$ ponti de sare, $66\frac{2}{3}$ ponti de clisa, $8\frac{2}{3}$ ponti de lumini, $5\frac{1}{3}$ orgii de lemne 2 lantia de livada. —

II. Petros'a.

a) in bani gata: lefa anuale de 63 fl. v. a.
b) in naturale: 20 mesuri de grâu, 40 mesuri de cucuruzu, 75 ponti de sare, 100 ponti de clisa, 12 ponti de lumini, 8 orgii de lemne cuartiru liberu și $\frac{1}{2}$ jugeru de gradina.

Doritorii de a ocupă aceste posturi de invetatori voru avea a indiestră petitunile loru concursuale timbrate, după cuvintia, cu estrasulu de botezu, cu atestatele despre absolvirea cu spori bunu a cursului pedagogicu in institutul preparandialu din Aradu, apoi despre servitulu de pâna acum și purtarea loru morală și politică și astfelu indiestrate le voru substerne Ven. Consistoriu dreptumanitoriu alu diecesei Caransebesului pâna la 20 Novembre v. 1866.

Caransebesiu in 17 Octombrie 1866.

Consistoriu diecesei Caransebesului.

Nr. 40—3

Publicare de Concursu.

Devenindu in vacanta unu stipendiu de 80 fl. v. a. destinatul pentru unu tineru ascultatoriu de drepturi in patria: Comitetul Asoc. tranne române, amesuratu decisiunei aduse in siedint'a din 6 Novembre c. n. a. c. publica prin acésta Concursu, cu termenul pâna la finea lui Novembre dupa cal. nou a. c.

Competitorii la acestu stipendiu voru avea pâna la desfășrul terminu a-si tramite la Comitetul Asoc. tranne, concursele sale proveduite: a) cu atestatul de botezu; b) cu testimoniu scol. despre progresul in studia cum și despre purtarea morală, in urma c) cu testimoniu demnă de credinția despre lipsirea mijloacelor materiale spre a pute continua invetaturele. *)

Din siedint'a Comitetului Asoc. tranne române, tinuta la Sabiu in 6 Novembre c. n. 1866,

*) Celelalte diuari române, inca suntu rugate a reproduce in colonile sele acestu Concursu.

Nr. 39—2

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetitoru la scola comunala gr. or. din Pareu in Distr. Fagarasiului, se deschide concursu pâna la 8 Novembre a. c. st. v.

Cu acestu postu e impreunat unu salariu anualu de 100 fl. v. a. cuartiru liberu cu 2 despartimenti in edificiul scolii, și lemne căte voru și de lipsa pentru incalditu.

Concurrentii pâna la terminul pusu, voru avea a-si asterne cererile sale scrise de mân'a loru proprie proveduite cu documentele recerute timbrate ca au absolvatu cursulu pedagogicu și clericalu, avendu cunoscintia tipicului — și alu cantărilor bisericesci — la subsrisulu Scaunu protopopescu.

Fagarasiu 20 Octobre 1866.

Scaunulu Protopenescu gr. or. I alu Fagarasiului.

Petru Popescu,
Protop. și Inspect. Distr. de scole.

Nr. 42—1

Citatiune edictala.

Prin carea Ann'a Manea din Sisnau tinutulu treiscaunelor in secuime, carea de 7 ani cu necreditintia au parasit pre legiuțulu seu barbatu Aleșandru Barsanu din Marcosiu, Comitatul Albei de susu, fugindu in lume cu unu tiganu din Dalnociu, anume Misca Puiu, și nescindu-se loculu ubicatiunei ei, se cităza prin acésta că in terminu de o $\frac{1}{2}$ de anu cu atâtua mai vertosu sa se infatisosiedie inaintea subsrisului foru protopopescu, cu cătu ca la din contra se va dă divertiu barbatului seu la intielesulu SS. Canone ale bisericei noastre dreptcredinciose resaritene, și in absența densei.

Forulu Protopenescu gr. res. ortodoxu alu Tractului Hidvégului.

Elöpatak 1 Noemvre 1866.

Ioann Mog'a Protonopu alu tract. Hidvég.